

Fågelinventering PM

Råsta och Örvallen, Sundbybergs stad 2022

På uppdrag av:

Sundbybergs stad
Kontaktperson: Tobias Billing

Uppdraget:

Projektledare: Mova Hebert
Författare: Marlijn Sterenberg
Fältinventerare: Marlijn Sterenberg
Kvalitetssäkring: Mova Hebert, Edwin Sahlin
Callunas interna projektkod: MHT0290

Calluna AB:

Linköpings slott
582 28 Linköping
Org.nr: 556575-0675
Växel: +46 13-12 25 75
www.calluna.se

Rapporten citeras enligt följande: Sterenberg, M. (2022). Fågelinventering PM – Råsta och Örvallen, Sundbybergs stad 2022. Calluna AB.

Foton: © Calluna AB om inget annat anges.

Bild på framsidan föreställer större hackspett unge i boet (Östberga, Stockholm, 2022).

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	3
Uppdraget och syfte.....	3
Häckande fåglar i Sverige.....	3
Artskydd avseende fåglar	4
Metod	5
Häckfågelinventering	5
Resultat	6
Sammanställning arter från fågelinventeringen 2022.....	6
Utsök Artportalen och utdrag skyddsklassade arter.....	8
Diskussion och slutsatser	9
Livsmiljö för fåglar.....	9
Påverkan planförslag och rekommendationer avseende hänsyn till fågellivet	19
Påverkan på kontinuerlig ekologisk funktion prioriterade fågelarter	20
Referenser	23

Sammanfattning

Calluna AB har utfört en fågelinventering i Sundbybergs stad med sex besök under perioden mars-juni 2022. Fältbesök följdes av en revirkartering som bedömde att det inom inventeringsområdet denna säsong häckar 35 arter, varav 12 av dessa arter är så kallade prioriterade arter, enligt Naturvårdsverkets Artskyddshandbok.

Rapporten redovisar de olika biotoper som finns i inventeringsområdet och deras funktion för fågelarter knutna till dessa. Sedan beskrivs hur planförslaget (som omfattar tre scenarier) kommer att påverka fåglarnas livsmiljöer och vilka åtgärder som kan tas för att behålla och skapa lämpliga häcknings- och födosöksmiljöer. Påverkan på prioriterade arter som påträffades i området beskrivs vidare i mer detalj, samt påverkan på några arter som är knutna till specifika livsmiljöer. Minimiscenario och mediumscenario medför en liten minskning av skogsmiljöerna, buskmiljöerna och betesmarker, medan maximiscenario kommer att ha en betydlig påverkan på områdets karaktär samt spridningsmöjligheter.

Bakgrund

Uppdraget och syfte

Under våren 2022 fick Calluna AB i uppdrag av Sundbybergs stad att genomföra en fågelinventering kring Råsta och Örvallen i östra Sundbyberg. Bakgrunden till inventeringen är att området ingår i stadsutvecklingsprojektet Hallonbergen och Ör. I området utfördes även en naturvärdesinventering samt ytterligare artinventeringar (dagfjärilar, trollsländor och fladdermöss), dessa redovisas i separata rapporter.

Fågelinventeringens syfte är att konstatera vilka fågelarter som förekommer och hur de nyttjar området. Även de olika biotopernas funktion för fågellivet diskuteras samt planens påverkan på området och åtgärder.

Häckande fåglar i Sverige

I Sverige häckar cirka 250 fågelarter regelbundet. Förutom dessa tillkommer årligen ett antal mer eller mindre vanligt förekommande tillfälliga besökare. I EU:s fågeldirektivs bilaga 1 (2009/147/EC) upptas 66 av de svenska häckfåglarna, vilket innebär att de arterna anses särskilt viktiga samt att särskilda skyddsområden skall utpekade för dem.

På den svenska rödlistan finns 116 fågelarter upptagna, varav 61 bedöms vara hotade och ha en sämre bevarandestatus än kategorin *NT Nära hotad* (SLU Artdatabanken, 2020). Rödlistningen innebär inte något formellt skydd utan fungerar som en riktlinje som beskriver artens risk att dö ut.

Även arter som är vanligt förekommande, som gråkråka, är rödlistad som nära hotad (NT), detta på grund av att arten haft en sådan kraftig minskning senaste tiden. Ett annat exempel är grönfink, en art som blivit rödlistad som starkt hotad (EN), mycket orsakat av en parasitsjukdom

RÖDLISTADE ARTER

Rödlistningen visar risken att en art dör ut. Bedömningen görs bl.a. genom att jämföra artens populationsstorlek, populationsförändring, utbredning samt grad av habitatfragmentering mot en uppsättning kriterier.

Som **rödlistad** benämns de arter som uppfyller kriterierna för någon av kategorierna:

- Nationellt utdöd (RE)
- Akut hotad (CR)
- Starkt hotad (EN)
- Sårbar (VU)
- Nära hotad (NT)
- Kunskapsbrist (DD)

Som **hotad** benämns de rödlistade arter som kategoriseras som antingen CR, EN eller VU.

Rödlistningsangivelser i denna utredning följer den senaste rödlistan från Artdatabanken.

som drabbat arten. Men för de flesta rödlistade arter är de upptagna som sådana på grund av en minskning av lämplig livsmiljö.

Artskydd avseende fåglar

Den svenska lagstiftningen för skydd av fågelfaunan bygger på EU:s fågeldirektiv. Direktivet är införlivat i den svenska lagstiftningen, bland annat genom artskyddsförordningen (2007:845). Enligt 4 § artskyddsförordningen är alla vilda fåglar fridlysta. I Naturvårdsverkets handbok till Artskyddsförordningen har fågelarter som bör prioriteras vid tillämpning av artskyddsförordningen identifierats, se faktarutan nedan.

Den nya lydelsen i artskyddsförordningen (2007:845) trädde i kraft 1 okt 2022 och innebär att förbudsbestämmelserna för fåglar regleras separat (4 §) i förhållande till andra djurarter (4a §). Utformningen av den nya bestämmelsen motsvarar till stora delar artikel 2 och artikel 5 i fågeldirektivet. Termen "avsiktligt" innebär att verksamhetsutövaren är medveten om att de planerade verksamheterna kan riskera att orsaka död, störning, skada etcetera.

NATURVÅRDSVERKET'S REKOMMENDATION GÄLLANDE PRIORITERING AV FÅGELARTER

Alla vilt förekommande fågelarter är skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen. Naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen (Naturvårdsverket, 2009) säger dock att följande grupper bör prioriteras även om alla fågelarter omfattas:

- Arter markerade med B i artskyddsförordningens bilaga 1 (betyder att de är upptagna i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv).
- Rödlistade arter.
- Arter vars populationer har minskat med 50 % eller mer perioden 1980-2018.

4§ Det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktlig förstöra eller skada vilda fåglar bon eller ägg eller bortföra sådana fåglar bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om inte störningen saknar betydelse för att
  - a. bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
  - b. återupprätta populationen till den nivån.

Förbjudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). Förordning

Efter de förändringar i artskyddsförordningen publicerade Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen en gemensam tolkning rörande fridlysning av fåglar i samband med skogsbruk (Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen 2022-09-29).

Vägledningen preciserar följande generella slutsatser:

- Förbuden i 4 § bör inte tolkas som ett individskydd utan paragrafen syftar till att bevara fågelpopulationerna på en tillfredsställande nivå
- Om syftet med åtgärden är ett annat än att fånga eller döda vilda fåglar är det förbjudet endast om den avsiktliga handlingen strider mot förordningens syfte att bibehålla eller återupprätta populationen av fåglar på en nivå som svarar särskilt mot ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, med hänsyn till ekonomiska krav och rekreationsbehov.

Slutsatser angående *Tillfredsställande nivå på population utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov*:

- Bedömningen av om en fågelarts population bibehålls på en tillfredsställande nivå behöver kunna styrkas och motiveras utifrån aktuella vetenskapliga underlag och bästa möjliga vetenskapliga kunskap från fall till fall.
- En tillfredsställande nivå bör vara en nivå som innebär att en fågelart långsiktigt kan finnas kvar inom sitt naturliga utbredningsområde. Bedömningen av lokala förekomster och regional status behöver beaktas i förhållande till förekomsten på nationell nivå.
- För en fågelart som är rödlistad, finns upptagen i bilaga 1 till fågeldirektivet eller vars population har minskat med $\geq 50\%$ sedan 1980 behöver det i det enskilda fallet göras en bedömning om en tillfredsställande nivå kan upprätthållas. Att fågelarten riskerar att försvinna är inte ett krav för att populationen ska anses sakna möjlighet att bibehållas på en tillfredsställande nivå, utan populationerna ska vara långsiktigt stabila.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen anser att begreppet störning inte har ändrats genom den nya lydelsen i artskyddsförordningen. Vad som kan anses utgöra en störning kan tolkas såhär: varje verksamhet som avsiktligt stör en art i sådan omfattning att det kan påverka dess chanser till överlevnad, fortplantningsframgång eller reproduktionsförmåga, eller som leder till en minskning av det bebodda området eller till att arten förflyttas eller fördrivs, bör ses som en störning och det varierar beroende på fågelart.

Metod

Häckfågelinventering

Fågelinventeringen utfördes genom en kombination av linje- och punkttaxering. Detta innebär att inventeringsområdet genomströvades längs samma sträcka vid varje besök och att noteringar gjordes längs sträckan samt vid kortare stopp som gjordes på lämpliga platser där det kunde förväntas observationer. Besöken genomfördes tidigt på morgonen och under sådana väderförhållanden att inte observationsförmågan eller fåglarnas aktivitet var väsentligt nedsatt, d.v.s. ingen inventering vid stark bläst eller ihållande regn.

Alla observationer av fåglar registrerades i inventeringsappen FieldMaps (Esri inc 2021) på medförd smartphone. När samtliga fältbesök var klara, gjordes en revirkartering där antalet revir bedömdes utifrån typ av aktivitet (till exempel sjungande) och förekomst av respektive art i inventeringsområdet, även hänsyn till artens föredragna biotop gjordes. Resultat av revirkarteringen visas på kartorna i denna rapport. Alla observationer rapporteras in till Artportalen.

Inventeringsarter var alla arter som observerades med häckningskriterier, men observationer och riktad sökinsats gjordes framför allt av rödlistade arter, arter med en minskande trend och arter som särskilt pekas ut i fågeldirektivet (prioriterade inventeringsarter).

Inventeringen gäller aktuella säsongen och det kan vara fler arter som häckar i området vissa år men kanske just i år.

Inventeringarna utfördes under 2022 vid fem besök, på morgonen den 21/3, 13/4, 29/4, 12/5, 30/5. Ett kvällsbesök gjordes den 13/6. Inventeringarna utfördes av ekolog Marlijn Sterenberg från Calluna AB.

Häckningskriterierna som används syns i figur 1. Det är ofta svårt att upptäcka säker häckning, till exempel när boet göms i tät vegetation eller högt uppe i ett träd.

<i>Möjlig häckning</i>	<i>Säker häckning</i>
1. Obs under häckningstid	11. Avledningsbeteende, adult spelar skadad
2. Obs under häckningstid och i lämplig biotop	12. Använt bo påträffat
3. Sjungande hane eller andra häckläten	13. Nyligen flygga ungar eller dunungar (borymmare)
4. Par i lämplig biotop	14. Adult in/ut från bo på sätt som visar att boet är bebott
	15. Adult med exkrementssäcker
<i>Trolig häckning</i>	16. Adult med föda till ungar
5. Permanent revir (>2 dagar)	17. Äggskal påträffade
6. Spel, lekar, parning	18. Bo där adult setts ruvande
7. Besök vid sannolik boplats	19. Bo där ungar hörts
8. Adult upprörd, varnande på grund av ägg eller ungar i närheten	20. Bo där ägg eller ungar setts
9. Adult med ruvfläckar	
10. Bobygge, utgrävning eller uthackande	

Figur 1. De kriterier (1-20) som brukar användas vid häckfågel/revirkartering.

Resultat

Sammanställning arter från fågelinventeringen 2022

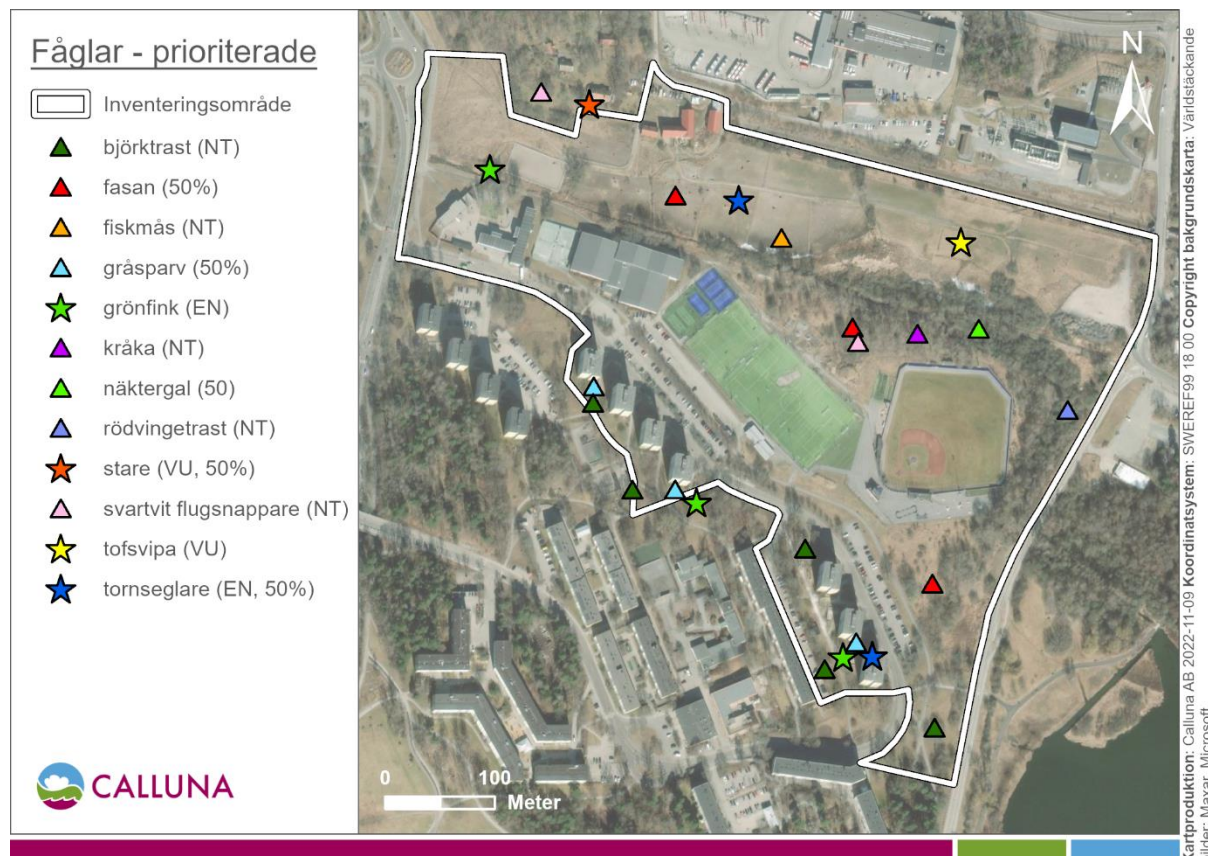
I totalt registrerades 35 fågelarter under inventeringen 2022 som bedöms kunna häcka inom inventeringsområdet (tabell 1). Av dessa klassas 12 som prioriterade fågelarter och är rödlistade och/eller har en 50% populationsnedgång mellan 1975–2005 (tabell 1, figur 2). Inga arter utpekade i Fågeldirektivets bilaga 1 påträffades.

Dessutom registrerades ytterligare åtta arter som kan använda inventeringsområdet för födosök och rast. Dessa var vitkindad gås, grågås, kanadagås, gräsand, gråhäger, skrattmås, sparvhök och duvhök. Från sparvhök och duvhök hittades bytesrester. Dessa arter bedöms inte häcka inom inventeringsområdet men häckningsmiljöer finns i närheten som vid Råstasjön (grågås, kanadagås, gräsand och skrattmås) och större skogsmiljöerna till exempel vid Råstasjön och i Igelbäckens naturreservat (sparvhök, duvhök). Tre av dessa arter är prioriterade arter, nämligen duvhök (NT), skrattmås (NT, 50%) och vitkindad gås (Fågeldirektivet).

Tabell 1. Fågelarter som noterades under inventeringen och bedöms häcka i inventeringsområdet. Prioriterade arter i röd text. 50% = negativ minskning, 50% populationsnedgång perioden 1980–2018. Rödlistade arter utgår från 2020 års bedömning. Fågeldirektivet hänvisar till arter markerade med B i bilaga 1 till Artskyddsförordningen.

Art	Högsta häckningskriterie	Rödlistad (kategori)	50 %	Fågel-direktivet	Bedömt antal revir/boplatser
Björktrast	Säker häckning (13)	NT			5 revir
Blåmes	Säker häckning (16)				8 revir
Bofink	Möjlig häckning (3)				2 revir
Fasan*	Säker häckning (13)		x		2–3 revir
Fiskmås	Möjlig häckning (2)	NT			
Gråsparv	Säker häckning (19)		x		3 revir
Grönfink	Trolig häckning (5)	EN			3 revir
Gröngöling	Möjlig häckning (2)				1 revir
Gärdsmyg	Möjlig häckning (3)				2–3 revir
Koltrast	Trolig häckning (5)				6 revir
Kråka	Möjlig häckning (2)	NT			1 revir
Ladusvala	Trolig häckning (7)				1 boplatser
Näktergal	Trolig häckning (5)		x		1 revir
Nötskrika	Trolig häckning (10)				1 revir
Nötväcka	Säker häckning (13)				1 revir
Pilfink	Säker häckning (13)				4 revir
Ringduva	Säker häckning (18)				9 revir
Rödhake	Trolig häckning (5)				4 revir
Rödvingetrast	Möjlig häckning (2)	NT			1 revir
Skata	Säker häckning (13)				6 revir
Stare	Trolig häckning (7)	VU	x		1 revir
Steglits	Säker häckning (13)				4 revir
Stenknäck	Möjlig häckning (3)				
Stenskvätta	Möjlig häckning (2)				1 revir
Större hackspett	Möjlig häckning (4)				1 revir
Svarthätta	Trolig häckning (5)				2 revir
Svartvit flugsnappare	Trolig häckning (5)	NT			1–2 revir
Sädesärla	Trolig häckning (5)				2 revir
Sävsångare	Trolig häckning (5)				2–3 revir
Talgoxe	Säker häckning (13)				6 revir
Taltrast	Trolig häckning (5)				1 revir
Tofsvipa	Trolig häckning (5)	VU			1 revir
Tomseglare	Möjlig häckning (2)	EN	x		
Trädgårdssångare	Trolig häckning (5)				3 revir
Tömsångare	Trolig häckning (10)				4 revir

* Fasan har en minskande trend men är även upptagen som främmande art, varför dess prioritet inom artskyddsarbetet troligtvis ändå hamnar lågt.

Figur 2. Karta över prioriterade arter (rödlistade, 50% populationsnedgång och/eller med i fågeldirektivet bilaga 1) som påträffades under inventeringen 2022.

Utsök Artportalen och utdrag skyddsklassade arter

Artportalen är en webbplats där alla kan rapportera fynd av Sveriges arter sett i naturen. Fynduppgifterna innehåller observationer från privatpersoner men även från ekologer och forskare som rapporterar in fynd från inventeringar. Omkring inventeringsområdet och till exempel vid Råstasjön rapporteras många fågelfynd och dessutom från en del samma personer. Data bedöms därför att komma dels från mer erfaren fågelskådare som vistas i området regelbundet och rapporterade fågelarter har därför tagits med i redovisning av livsmiljöer i nästa kapitel.

Relevanta arter som rapporterades inom inventeringsområdet på Artportalen under 2022 redovisas i tabellerna i diskussionen.

Utdrag av skyddsklassade arter har gjorts men inga ytterligare relevanta observationer har noterats.

Diskussion och slutsatser

Livsmiljö för fåglar

Resultatet från inventeringen är mestadels förväntade arter för urbana naturmiljön. Men inventeringsområdet omfattar några olika biotoper vilket syns i artsammanställningen. Till exempel har påträffats tofsvipa, en art starkt knuten till jordbruksmark, och nötskrika, en art knutna till större skogar.

Områdets värden för fåglar består av öppna gräsmarker, buskmarker, vassområden och skog. Även bebyggelse och omkringliggande urbana grönstrukturen har värden som livsmiljö för vissa fågelarter. Biotoper och arter knutna till dessa redovisas längre ner i mer detalj. Indelning av arterna till biotoperna har gjorts på grund av viktigaste miljö för arten inom just detta inventeringsområde. Vissa arter är starkt knutna till en specifik typ av livsmiljö, medan andra arter kan vara mer flexibel och kan hitta lämpliga livsmiljöer i fler olika typer av miljöer. I vissa fall är arter även beroende av att det finns just olika miljöer inom lämpligt avstånd från varandra. Stare häckar till exempel i träd men födosöker främst på gräsytor. Arters förekomst kan också bero på förekomst av viktiga strukturer i landskapet, som till exempel tätt buskage, håligheter eller gräsytor för födosök, vilka kan finnas inom olika typer av biotoper.

Sundbyberg och större delar av omkringliggande kommuner består av ganska exploaterade områden. Detta gör att naturmiljön inom inventeringsområdet bidrar med viktiga livsmiljöer för fåglar i en i övrigt ganska urban miljö. Direkt öster om området ligger Råstasjöns naturreservat vilket är ett område med en rik fågelfauna. Sydväst om Ör ligger Lötsjön-Golfångarnas naturreservat. Arter som häckar inom naturreservaten kan använda naturmiljön inom inventeringsområdet för födosök. Inventeringsområdet ger också möjlighet för spridning längre norrut mot Igelbäckens naturreservat. Här finns skogsområden, olika vattenmiljöer och betesmarker och således många livsmiljöer som även finns inom inventeringsområdet. Igelbäckens naturreservat ligger inom Järvakilen, en av tio gröna kilar i Stockholmsregionen. Järvakilen sträcker sig från Nationalstadsparken till Sigtuna och Märsta. Dessutom finns mindre skogspartier och urban grönstruktur som träd och buskar inom bebyggda områden som också bidrar med livsmiljöer och spridningsmöjligheter. En del fågelarter kan hitta boplatser och föda vid bebyggelse och mindre grönområden och är inte lika beroende på större sammanhängande grönytor.

Störning från trafik och mänsklig aktivitet inom inventeringsområdet och begränsade livsmiljöer gör att riktigt känsliga arter, som vissa rovfåglar, sällsynta hackspettar eller ugglor till exempel, inte häckar i området, utan endast kan förekomma tillfälligt. En stor störningskälla, och spridningsbarriär, är Enköpingsvägen norr om området.

Området bedöms inte vara någon viktig rastplats för fåglar nationellt eller regionalt.

Öppna gräsmarker

Öppen mark inom inventeringsområdet som erbjuder livsmiljö för fåglar består främst av betesmarkerna (figur 4). Betesmarker är idag ovanliga, särskilt inom stadsmiljöer, och finns i närheten främst inom naturreservat som Igelbäckens natur- och kulturreservat och Järvafältets naturreservat.

Arter från inventeringen och rapporterade på Artportalen 2022 knutna till öppna gräsmarkerna och jordbruksmark redovisas i tabell 2. Arter från inventeringen redovisas även på figur 3.

Sju arter observerats inom området som är indikatorart för miljömålet 'ett rikt odlingslandskap'. Indikatorarter används för att spegla tillståndet för biologiska mångfalden. Totalt används femton relativt vanliga förekommande fågelarter i jordbrukslandskapet.

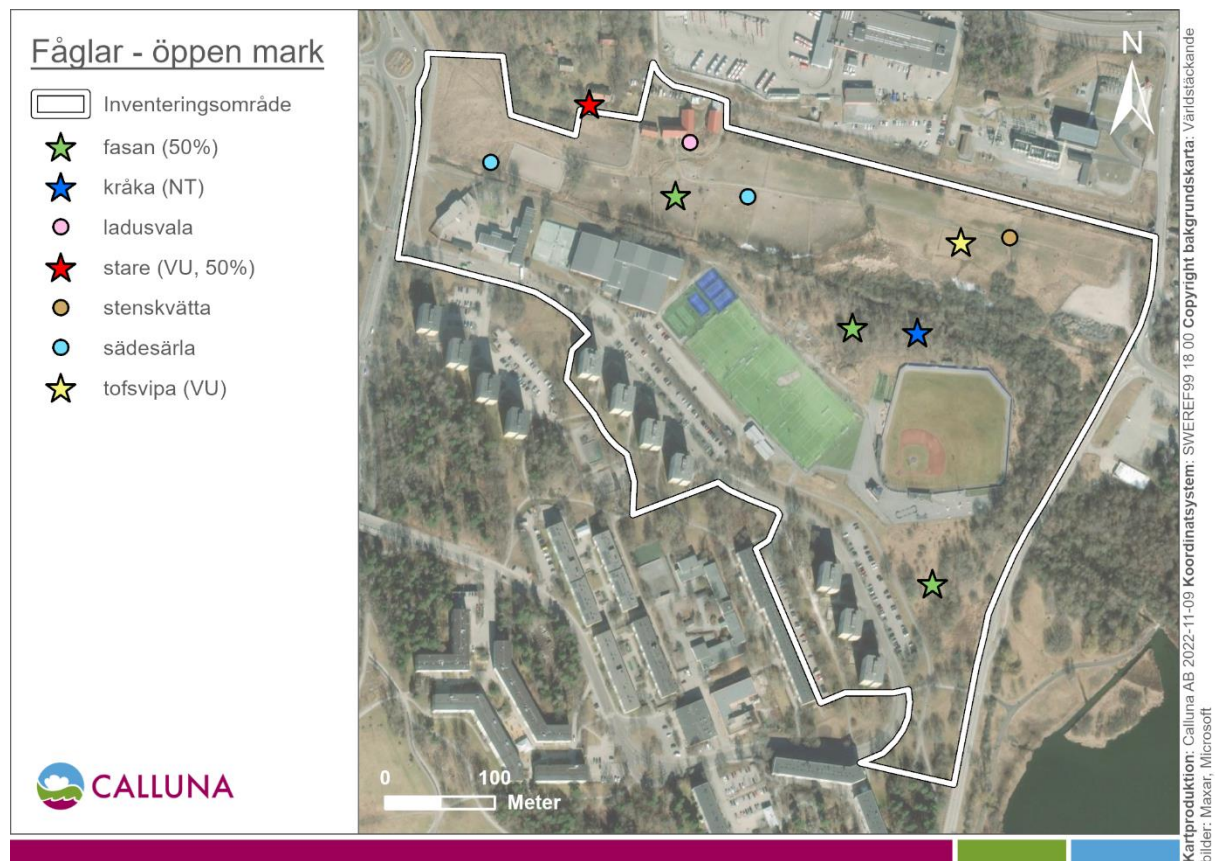
Populationsutvecklingen för fågelindikatorarterna har minskat kraftigt under längre tid vilket är en indikation att odlingslandskapets biologiska mångfald är hotad. Detta beror mest på en minskning i jordbruksmark samt ändringar i metoder medan naturvärden och kulturhistoriska värden är knutna till mer extensiva metoder som bete och slätter (se även hämpling och törnsångare i avsnittet 'buskmark' och pilfink i avsnittet 'bebyggelse').

Flera arter som sannolikt häckar i närheten och som kan använda inventeringsområdet för rast och födosök har registrerats vid gräsmarkerna. Dessa var vitkindad gås, grågås, kanadagås, gräsand och skrattmå. Även bytesrester från duvhök (NT) hittades. Dock ingen lämplig häckningsmiljö för dessa arter inom inventeringsområdet.

Ytterligare arter som inte registrerades i området år 2022 men som eventuellt kan hitta lämpliga livsmiljöer är till exempel gulsparr (NT, 50%), sånglärka (50%) och gulärta. Samtliga arter är också indikatorarter för miljömålet 'ett rikt odlingslandskap'.

Tabell 2. Fågelarter knutna till öppna gräsmarker som noterades under inventeringen 2022 eller som rapporterades på Artportalen 2022 och bedöms kunna häcka i inventeringsområdet. Prioriterade arter i röd text. Indikatorart miljömål 'ett rikt odlingslandskap' markeras med 'x'. *Fasan är dock även en främmande art.

Art	Källa	Livsmiljö	Indikatorart
Buskskvätta (NT)	Artportalen 2022	Fuktig betesmark, boet i tuvar.	x
Fasan (50%)*	Inventering 2022	I kantzoner i anslutning till öppen mark och jordbruksmark. Skydd i form av dungar, tät undervegetation, risiga buskage. Även ren lövskog i jordbruksbygd och större parker. Övernattar i träd, ibland i vass.	
Kråka (NT)	Inventering 2022	I anslutning odlad mark, även flesta andra naturtyper som öppen skogsmark, parker	
Ladusvala	Inventering 2022	Odlad bygd i anslutning till gårdar och smärre samhällen. Boet en öppen lerskål inne i ladugård eller under bro.	x
Stare (VU, 50%)	Inventering 2022	Huvudsakligen i anslutning till odlad mark, trädgårdar och parker. Bo hålträd i skogskanter och dungar.	x
Stenskvätta	Inventering 2022	Öppen stenig terräng, ängsmark, strandäng, betesmark. Bo i stenröse, tak eller hål i marken.	
Strandskata (NT, 50%)	Artportalen 2022	Nära insjöar på ängsmarker och åkrar, kan eventuellt häcka på tak.	
Sädesärta	Inventering 2022	Skiftande biotoper, odlad bygd, människans närhet och vatten, gårdar, sjöstränder. Boet i stenmur/röse, under tegelpanna, i ventil, vedtrave, mm.	
Tofsvipa (VU)	Inventering 2022	Starkt knuten till jordbruksmark. Ofta på åkrar, betesmark, betade strandängar	x
Törnskata (FD)	Artportalen 2022	Öppen odlingsbygd, gärna hagmark med hagtorn, slån och nypon.	

Figur 3. Karta över fåglar knutna till öppna gräsmarker och jordbruksmark som påträffades under inventeringen 2022.

Figur 4. Bild över en av hästtagarna i området. I bakgrunden syns även videbuskarna.

Buskmark

Buskmiljöer inom inventeringsområdet består främst av videbuskar längs Norra Råstabäcken och gång- och cykelvägen (figur 6). Videbuskmiljöerna i området är inte igenväxt mark som så småningom utvecklas som skog, utan en egen biotop som betingas av de fuktiga-blöta förhållandena. Intill öppna markerna finns även rosbuskar och annan tät vegetation eller tät sly är också strukturer vissa arter vill ha i sina livsmiljöer.

Arter observerade inom inventeringsområdet och som är knutna till buskmiljöer redovisas i tabell 3 och figur 5.

Tabell 3. Fågelarter knutna till buskmark som noterades under inventeringen 2022 eller som rapporterades på Artportalen 2022 och bedöms kunna häcka i inventeringsområdet. Prioriterade arter i röd text. Indikatorart miljösmål 'ett rikt odlingslandskap' markeras med 'x'.

Art	Källa	Livsmiljö	Indikatorart
Gärdsmyg	Inventering 2022	Skog med tät risig undervegetation, rotvältor, rishögar, täta buskar som björnbär och rosor.	
Hämpling (50%)	Artportalen 2022	Odlad bygd, i buskage, trädgårdar.	x
Näktergal (50%)	Inventering 2022	Tät fuktig skuggig lövskog, hasselbestånd, buskage, strandsly, lummiga parker/trädgårdar.	
Törnsångare	Inventering 2022	Buskmarker, odlad bygd med täta buskage.	x
Ärtsångare (NT)	Artportalen 2022	Skogsmark med gläntor, buskage, häckar, talldungar.	

Figur 5. Karta över fåglar knutna till buskmark och vass som påträffades under inventeringen 2022.

Figur 6. Bild över videbuskmiljöerna längs gång- och cykelvägen mot Solna.

Vassområden

Vassområdena inom inventeringsområdet består av igenväxande våtmarker samt stråk med vassmiljö omkring Norra Råstabäcken. En av våtmarkerna ligger söder om hästhagarna och en i sydöstra delen av inventeringsområdet. Norra Råstabäcken rinner från väst till öst och sedan söderut mot Råstasjön.

Våtmarker kan vara mycket artrika miljöer och har flera funktioner i landskapet, såväl för människor (till exempel skydd mot översvämning) som för biologiska mångfalden. Våtmarkerna inom inventeringsområdet är relativt små och igenväxt och vattendraget har också låga naturvärden i dagsläget. Trots detta finns i vassområdena livsmiljö för några arter knutna till denna slags miljöer (se tabell 4 och figur 5).

Rörsångare (NT, 50%) har rapporterats mycket vid Råstasjön och även närmare inventeringsområdet dock inga observationer senaste åren.

Tabell 4. Fågelarter knutna till vassområdena som noterades under inventeringen 2022 eller som rapporterades på Artportalen 2022 och bedöms kunna häcka i inventeringsområdet. Prioriterade arter i röd text.

Art	Källa	Livsmiljö
Kärrsångare	Artportalen 2022	Förekommer främst i högörtvegetation, ofta i anslutning till olika typer av våtmarker. Relativt ovanlig art som bör uppmärksammas. Boet lågt i tät vegetation.
Sävsparrv (NT)	Artportalen 2022	Vassbälten, högvuxen säv, sankmark, längs sjökanter.
Sävsångare	Inventering 2022	Vassområden och videsnår, vattendrag och våtmark. Boet lågt i tät vegetation.

Skog

Störst andel av fåglar i området är knutna till skog, andra trädmiljöer eller en variation av biotoper. Många av dessa arter kan även finnas i (större) parker och trädgårdar. Skogsområdena är inte särskilt stora och långsträckta och det gör att arter med krav på större och mer avskärmande lövskogsområden (till exempel entita) sannolikt inte hittar lämplig häckningsmiljö inom området. Skogsområdet består av dels ett något öppnare triviallövskogsområde och ett något tätare yngre triviallövskogsområde (figur 8). Skogen angränsar med större videbuskområden.

Skogsområdet ligger i östra delen av inventeringsområdet och bredvid ett större skogsområde i Råstasjöns naturreservat. Skogsmiljön delas av Sjövägen, en cirka 15 meter bred och lågt trafikerade väg. För de flesta fågelarter, särskilt de som flyger lite högre bland trädtopparna, utgör denna väg sannolikt inte ett större barriär. Skogsområdena kan därför också ingå i födosöksområde för fåglar som häckar vid Råstasjön.

Bland arterna finns tre hackspettar, varav gröngöling och mindre hackspett mer sällsynt än större hackspett. Hackspettar är nyttiga fåglar eftersom de hackar ut ett nytt bohål varje år. Många andra hålhäckande fåglar, såsom rödstjärt, nötväcka och svartvit flugsnappare, kan inte detta själv och är därför beroende av att bohål uppstår på andra sätt. Olika hackspettarter har även olika storlek på bohål. Större hackspett är ganska vanlig, även i urbana miljöer, och bidrar därmed till fler boplatser för andra fågelarter, men även för till exempel fladdermöss och vedlevande insekter.

Gröngöling föredrar mosaikartade, halvöppna kulturlandskap där (glesa) skogar eller skogsbryn med lämpliga boträd, som grova aspar, växlar med öppna gräsmarker för födosök. Gröngöling är en stannfågel som kan indikera artrika landskap.

Övriga arter som inte registrerades i området år 2022 men som eventuellt kan hitta lämpliga livsmiljöer är till exempel lövsångare, stjärtmes, grå flugsnappare och trädpiplärka.

Arter observerade inom inventeringsområdet och som är knutna till skogsmiljöer redovisas i tabell 5 och figur 7.

Tabell 5. Fågelarter knutna till skog som noterades under inventeringen 2022 eller som rapporterades på Artportalen 2022 och bedöms kunna häcka i inventeringsområdet. Prioriterade arter i röd text.

Art	Källa	Livsmiljö
Bofink	Inventering 2022	Öppnare skog, trädgård, park, allmän. Boet i träd.
Gransångare	Artportalen 2022	Olika slags skogsmark, strandkratt och högstammig lövskog.
Gröngöling	Inventering 2022	Öppna löv- och blandskogar, gammal odlingsbygd med hagmarker, större parker. Hackar ut nytt bohål i träd varje år. Födosök på gräsmarker (myror). Indikatorart miljömål 'levande skogar'.
Mindre hackspett (NT)	Artportalen 2022	Lövskog och äldre kulturbygd med parker och större trädgårdar, (igenväxande) hagmarker, ekdungar. Indikatorart miljömålet 'levande skogar'. Nordvästra delen av skogsområdet vid Råstasjön lämplig häckningsbiotop. Möjlig häckningsmiljö inom inventeringsområdet.
Nötskrika	Inventering 2022	Barr- och lövskog, större tätare parker, närhet till ek (ollon). Boet i hög buske eller träd.
Nötväcka	Inventering 2022	Löv- och blandskog, äldre skog, större parker, trädgård. Hålhäckare.

Rödhake	Inventering 2022	Skogsmark, granskog med lövinslag, tät buskage, trädgård, parker. Boet i ihålig stubbe, rotvälta, skreva mm.
Rödstjört	Artportalen 2022	Löv- och blandskog, trädgårdar, parker. Boet i hålträd eller holk.
Rödvingetrast (NT)	Inventering 2022	Karaktärsart för barrskogar i nord Europa, numera vanlig i mellersta Sveriges blandskogar.
Stenknäck	Inventering 2022	Löv- och blandskog, äldre ädellöv. Boet högt uppe i lövträd.
Större hackspett	Inventering 2022	Alla slags skogsmark, framför allt löv och bland men även försumpad slyskog, större parker och vildvuxna trädgårdar. Frö från tall och gran viktig vinterföda. Boet ofta i asp.
Trädgårdssångare	Inventering 2022	Skog med gläntor, dungar, vildvuxna parker, högstammiga större trädgårdar, rik undervegetation. Boet i buske eller tät örtvegetation.
Svarthätta	Inventering 2022	Fuktig skuggig skogsmark med tät undervegetation, även i parker. Boet låg i en buske.
Svartvit flugsnappare (NT)	Inventering 2022	Gles bland- och lövskog, trädgårdar, parker, gärna med gamla ekar. Boet i trädhål eller holk.
Taltrast	Inventering 2022	Alla typer skog. Boet i ung gran.

Figur 7. Karta över fåglar knutna till skog som påträffades under inventeringen 2022.

Figur 8. Bilder över skogsmiljöerna inom inventeringsområdet. Till vänster: glesare triviallövskog. Till höger: yngre tätare triviallövskog.

Bebyggelse och urban grönstruktur

Även bebyggelse och urban grönstruktur som gräsmarker med träd och buskar kan erbjuda livsmiljöer för fågelarter. Resultatet från denna fågelutredning visar att även flera prioriterade fågelarter har nytta av dessa miljöer. Själva byggnader kan ge boplatser för olika arter som kan häcka i håligheter (till exempel gråsparv och tornseglare) eller på tak (måsar). Andra arter bygger boet i träd eller buskar (grönfink, steglits).

Grönfink är starkt hotad, mycket till följd av en sjukdom men är dock vanligt förekommande, även i städer. Grönfink har i denna inventering främst sett vid grönstrukturen nära bebyggelse. Här hittar den lämpliga boplatser i träd.

Tornseglare har ett särskilt levnadssätt genom att den lever mer eller mindre hela livet i luftrummet. Därför påverkas den inte lika mycket av vad som sker vid markanvändning. Men arten är beroende på insektstillgången i luften och tillgång till lämpliga boplatser. I urbana miljöer kan den hitta boplatser ofta i håligheter i byggnader, till exempel under tak. Att populationen minskar kan i Sverige beror på förändringar i utformning av byggnader som ökar brist på lämpliga boplatser.

Steglits och pilfink kan finnas i olika miljöer och hittats såväl vid betesmarkerna som i närheten av bebyggelse.

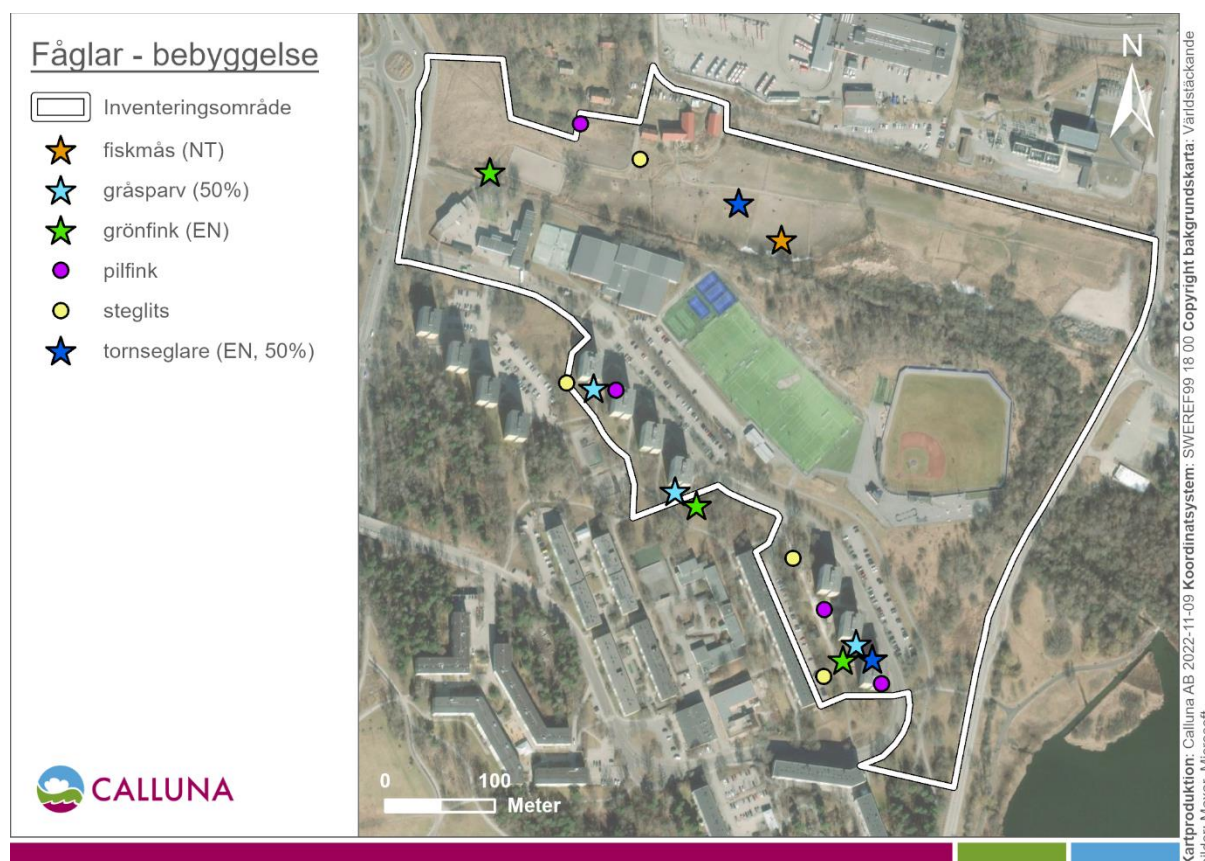
Arter observerade inom inventeringsområdet och som är knutna till skogsmiljöer redovisas i tabell 6 och figur 9.

Tabell 6. Fågelarter knutna till bebyggelse och urban grön struktur som noterades under inventeringen 2022 eller som rapporterades på Artportalen 2022 och bedöms kunna häcka i inventeringsområdet. Prioriterade arter i röd text. Indikatorart miljösmål 'ett rikt odlingslandskap' markeras med 'x'.

Art	Källa	Livsmiljö	Indikatorart
Fiskmåsa (NT)	Inventering 2022	Vid kuster, våtmarker och insjöar. I kolonier eller enstaka par. Lokalt i samhällen och jordbruksbygd långt ifrån sjöar. Möjlig häckning på tak.	
Gråsparv (50%)	Inventering 2022	På byggnader eller i anslutning till bebyggelse, såväl på landet som i städer. Boet under takpanna, ventilhål, ibland träd.	
Gråtrut (VU, 50%)	Artportalen 2022	Längs kuster, även inlandet. Häckar ofta i kolonier. Möjlig häckning på tak.	

Grönfink (EN)	Inventering 2022	Skogsbryn, hagmarker, buskmarker, parker och trädgårdar och även allmän i städer. Kulturgynnad. Boet i träd eller buske.	
Havstrut (VU, 50%)	Artportalen 2022	Längs kuster, i enstaka par eller små kolonier. Möjlig häckning på tak.	
Pilfink	Inventering 2022	Skogsmark, vid odlad bygd, ofta i anslutning till bebyggelse. Bo i byggnader, hålträd och holk.	x
Silltrut (VU)	Artportalen 2022	Vid kuster och sjöar, i kolonier. Möjlig häckning på tak.	
Steglits	Inventering 2022	Odlad bygd, lövdungar, löv- och blandskog, parker, trädgårdar. Föda tistlar och kardborre.	
Tornseglare (EN, 50%)	Inventering 2022	Öppna marken, skogsbryn, rik på högorter och buskar, främst i anslutning till åker och betesmark. Boet i håligheter i till exempel hus (under tegelpannor, spricka i vägg, ventil), träd och holkar. Samma par kan bo under samma tegelpanna i många år.	

Figur 9. Karta över fåglar knutna till byggnader och urban grönstruktur som påträffades under inventeringen 2022.

Allmänna arter

Vanliga arter i stadsmiljöer visas i tabell 7 och i figur 10. Björktrast är rödlistade men en allmän art som liksom de andra allmänna arter inte har höga krav på häckningsbiotop. Björktrast, skata, ringduva och koltrast bygger boet i träd (eventuellt buskar). Blåmes och talgoxe är hålhäckare

men hittar lämpliga boplatser i varierade typer av håligheter som i hålträd, byggnader och fågelholkar.

Öppna gräsmarker används för födosök, främst av björktrast och ringduva.

Tabell 7. Allmänna fågelarter som noterades under inventeringen 2022 eller som rapporterades på Artportalen 2022 och bedöms kunna häcka i inventeringsområdet. Prioriterade arter i röd text.

Art	Källa	Livsmiljö
Björktrast (NT)	Inventering 2022	Olika slags skog, helst löv i anslutning till öppen mark, samt parker och trädgårdar. Boet i trädkrona, kan häcka i kolonier. Föda dagmaskar som hittats i gräsmarker.
Blåmes	Inventering 2022	Löv- och blandskog, parker, trädgårdar och vid bebyggelse. Boet i hålträd, holk eller byggnad.
Koltrast	Inventering 2022	Skog, parker och trädgårdar. Boet i buske.
Ringduva	Inventering 2022	Skog, parker, trädgårdar och mitt i städer. Söker föda på gräsmarker.
Skata	Inventering 2022	Anslutning till gårdar och bebyggelse. Boet ett övertäckt risbo i trädkrona.
Talgoxe	Inventering 2022	Skogsmark, parker, trädgårdar. Boet i hålträd, holk eller byggnad.

Figur 10. Karta över allmänna fågelarter som påträffades under inventeringen 2022.

Påverkan planförslag och rekommendationer avseende hänsyn till fågellivet

Områdets planförslag har delats upp i ett minimi-, ett medium- och ett maximiscenario. Komplexiteten ökar i varje scenario och kan ses som etapper för succesiv utbyggnad av området (WSP 2022).

Största ändringar på naturmark vid minimi- och mediumscaenariot innebär utveckling av vattenmiljöer inklusive anläggning av dagvattendammar. Detta kan ge möjlighet att förstärka dessa vattenmiljöer för en rad olika arter. Utformning av vassrika och buskrika områden i anslutning till vattnet gynnar fåglar som sävsångare, sävsparv, näktergal och ärtsångare. Vattenmiljöer erbjuder även livsmiljö till groddjur och vattenknutna insekter och producerar därmed föda till insektätande djur som fladdermöss och fåglar som tornseglare och svalor som kan födosöka över vattenytan.

Samtidig kommer dessa scenarier bidra till att triviallövskogen kommer minska i storlek vilket betyder en minskning på häckningsmöjligheter för arter knutna till skogsmiljöer. Översvämningsytan gör att delar av betesmarker kan bli fuktigare, i alla fall delar av året. I minimi- och mediumscaenariot leder detta till en liten ändring och minskning av befintliga betesmarker. Anläggning av stigar i norra delen av området gör att mänsklig aktivitet och därmed störningar för fåglar ökar, särskilt under häckningsperioden. Tofsvipa och fasan är till exempel arter som häckar på marken och kan vara känslig för störning när för många människor går runt i området.

Maximiscenariot innebär att, förutom ändringarna i naturmiljön vid minimi- och mediumscaenariot, också stora delar av nuvarande betesmarker i norra delen av området kommer att bebyggas. Detta orsakar en kraftig minskning på öppna gräsmarkerna och karaktären på området kommer ändra mycket från jordbrukslandskap till parkmiljö. Detta påverkar således mest de fågelarter knutna till öppna gräsmarker och jordbrukslandskapet, som tofsvipa, ladusvala och stenskvätta. För dessa arter kommer livsmiljö nog minska så mycket att lämplig häckningsmiljö inte kommer vara kvar. Grönblå korridorer blir smalare på grund av bebyggelse i norra delen av området som minskar attraktivitet för arter samt att byggnader i nordvästra delen av området försämrar spridningsmöjligheter mellan området och Igelbäckens naturreservat mycket.

Rekommendationer

- För att behålla höga naturvärden i befintliga betesmarkerna och förbättra naturvärden på intensiv skötta gräsytor (till exempel omkring bebyggelse) är det en fördel att sköta gräsmarker så mycket som möjlig med extensiva skötselmetoder som slåtter och bete. Detta behåller/ökar blomrikedomen som gynnar biologiska mångfalden.
- Spara och plantera träd och buskar. Helst ska dessa vara inhemska arter och en variation av olika arter. Bärande buskar, som exempelvis rönn, är betydelsefulla som födokälla för vissa fåglar under höst- och vintertid. Ta särskilt hänsyn till befintliga grövre träd och buskar och träd med viktiga strukturer som håligheter och död ved. Det tar lång tid för dessa träd och buskar att utveckla och är därför svårare att återskapa. Trädrad längs till exempel vägar och mellan bebyggelse bidrar till spridningsmöjligheter och livsmiljö för vissa arter.
- Beakta skadelindringshierarkin. Se över om det verkligen är nödvändigt att ta ner träd och buskar, eller om det går att undvika eller minska intrånget av redan befintlig funktionell livsmiljö. Är det ändå nödvändigt att ta ner befintlig livsmiljö, se över om en faunadepå kan skapas av de träd som tas ner.
- Skapa naturliga våtmarker och vattendrag om möjlig med höga värden för biologisk mångfald. Behåll befintliga buskmiljöerna var möjlig och planera för att återplantera nya

buskrika och vassrika området. Se till att inte alla vattenytor är skuggade av buskar och träd, solbelysta vattenytor gynnar djur som trollsländor och groddjur. Videväxter blommar på tidig vår och gynnar därmed även tidigt flygande insekter.

- Placering av fågelholkar ökar tillgång till boplatser för hålhäckande fåglar. Olika arter har olika krav på storlek på holk, ingångshål och placering. För tornseglare, som häckar i byggnader, kan hänsyn tas vid byggnation av nya byggnader så att lämpliga boplatser finns, till exempel placering av holkar. Viktigt att tänka på är att det behöver finnas tillräcklig med födosöksmiljöer i närheten av boet.
- Åtgärder som gynnar insekter (till exempel blomrika gräsmarker, blommande buskar, död ved) gynnar även insektsätande fåglar (och fladdermöss).
- Behåll och förstärk spridningsmöjligheter mellan Råstasjön och Igelbäckens naturreservat. Positiv med spridningsmöjligheter för arter knutna till skog/trädmiljöer, öppna gräsmarker/betesmark samt vattenmiljöer inklusive busk- och vassmiljöer.
- Positiv med rekreativsmöjligheter men se över möjlighet för lugnare områden för djurlivet. Exempelvis att inte anlägga för många stigar och behålla/skapa några större ytor med naturmark. Buskar och träd är bra också för att skapa gömslen.
- Gröna tak kan återskapa viss grönyta och gynnar tillgången av insekter och därmed föda för fågellivet. De "gröna taken" föredras av måsfåglar där de ofta bygger sina bon om det är nära till vatten men även av vadare som strandskata kan ibland använda taken för att bygga bon på.
- Enligt fjärde paragrafen ASF är det förbjudet att avsiktligt döda vilda fåglar, störa vilda fåglar (särskilt under häckningsperiod) och förstöra ägg i naturen. Tas skog ner under häckningstid är risken stor att något av förbuden utlöses. Därför bör sådant arbete som medför påtaglig störning ske utanför häckningssäsongen (mars-augusti), exempel på det är avverkning av träd eller liknande intrång i naturmiljön där fåglar uppenbart kan antas häcka (ha fågelbon).

Påverkan på prioriterade fågelarter

Nedan följer tabell 8 där de prioriterade arterna från inventeringen behandlas med en kort diskussion kring påverkan på arternas livsmiljöer.

Detta är ingen komplett artskyddsutredning utan en förstudie kring hur situationen för fågelarterna ser ut. Se faktaruta om förbud enligt 4 § Artskyddsförordningen på sida 4. Det finns dock en risk att arten tofsvipa kan utlösa förbud genom artskyddsförordningen eftersom häckningsmöjligheten för arten försvinner vid maximiscenariot, men därför behövs en komplett artskyddsutredning för korrekt bedömning.

Många av de prioriterade arter är knutna till byggnader och urbana grönstrukturer som gräsytor med enstaka träd och buskar. För dessa arter tas befintliga livsmiljön inte i anspråk eller endast lite och vid utveckling av nya områden med bebyggelse och grönstruktur finns möjligheter att skapa nya livsmiljöer för dessa arter. Det handlar ofta om att spara och nyplantera träd och buskar, spara och nyskapa gräsytor och att undvika asfaltera fler ytor än nödvändigt.

För vissa andra av de prioriterade fågelarterna kommer det göras intrång i livsmiljön där delar av skogsområdena och buskområdena kommer tas i anspråk. För skogsknutna arter kommer livsmiljö försvinna och därmed häckningsmöjligheter, men det finns lämpliga häckningsmiljöer i närheten, till exempel vid Råstasjön, Lötsjön och Igelbäckens naturreservat. Buskområdena för arter som näktergal och fasan bör sparas och återplanteras vid skapandet av dammarna.

Prioriterade arten som kommer att påverkas mest är tofsvipa. Vid minimi- och mediumskenariot kommer lämplig häckningshabitat finnas kvar, dock i mindre areal och med ökat störning. Vid maximiscenariot kommer häckningshabitat bli för små och isolerade för häckning av tofsvipa.

För de ej prioriterade arterna kan för vissa arter påverkan bli stor lokalt, men det är vanligare arter (stark lokal population, och livskraftig bevarandestatus) som inte har lika höga krav på biotop, och arter vars livsmiljö det finns mycket utav i närområdet. Många av arterna är dessutom någorlunda anpassade till urban naturmiljö.

Undantag är några arter som har livsmiljöer som är mer knutna till betesmarker och jordbrukslandskapet och som i dagsläget hittar livsmiljö vid hästtagarna i området. Arterna är ladusvala och stenskvätta. För dessa arter gäller en likadan påverkan som vid tofsvipa och livsmiljö kommer sannolikt försvinna helt vid maximiscenariot. För arter knutna till vassmiljöer vid våtmarker och sjökanter, som sävsångaren, gäller samma påverkan som vid näktergal, där nuvarande livsmiljö kommer försvinna i stort utsträckning men sedan med möjlighet att återskapa lämpliga livsmiljöer vid skapandet av dammarna.

Tabell 8. Påverkan på prioriterade fågelarter.

ART	PÅVERKAN	HÄNSYN
BJÖRKTRAST (NT)	Arten har setts mest omkring bebyggelsen i södra delen av området. Vid alla tre scenarier tas artens befintliga livsmiljö inte i anspråk. Utöver boträd och gräsytor för födosök har björktrasten inte särskilt höga krav på livsmiljön och kan finnas i väl exploaterade områden. Vid utveckling av bebyggelseområdena i de olika scenariona kan fler livsmiljöer för arten skapas genom plantering av träd samt bärande träd och buskar och behålla/skapa gräsytor samt undvika asfaltera för många ytor.	<p>Spara och nyplantera träd och buskar.</p> <p>Spara och skapa gräsytor.</p> <p>Undvik asfaltera mer ytor än nödvändig.</p>
FASAN (50%)	Lämplig häcknings- och födosökmiljö för arten finns i bryn och buskmiljöerna vid betesmarkerna och lövskogen. Livsmiljön tas inte i anspråk vid minimi- och mediumskenariot, men störning av ökad mänsklig aktivitet kan försämra häckningsmiljö. Ändrat karaktär av området vid maximiscenariot kan möjligen minska lämplighet av området för fasan.	<p>Spara och återskapa bryn och buskmiljöer i anslutning till öppna marker samt fuktiga områden.</p>
FISKMÅS (NT)	Fiskmåsen kan häcka på tak och födosöka på gräsmarkerna. Vid alla tre scenarier tas artens befintliga livsmiljö inte i anspråk. Nya bebyggelser kan skapas fler lämpliga boplatser för arten. I maximiscenariot minskar födosökmiljöer genom att stora delar av betesmarker tas i anspråk. Gräsytor i urbana grönstrukturen kan också fungera för födosök och dessa ytor bör därför sparas och nyskapas samt att undvika asfaltera mer ytor än nödvändig.	<p>Skapa gröna tak.</p> <p>Spara och skapa gräsytor.</p> <p>Undvik asfaltera mer ytor än nödvändig.</p>
GRÅSPARV (50%)	Gråsparv har mest observerat omkring bebyggelsen i södra delen av området. Vid alla tre scenarier tas artens befintliga livsmiljö inte i anspråk. Arten är väl anpassad till urbana miljöer och vanligt förekommande i städer. Viktig i livsmiljön är håligheter för bo, ofta under hustak eller i ventil i byggnader. Vid nybyggnation kan ses över hur lämpliga boplatser kan skapas. Vidare föredrar arten att ha buskmiljöer i häckningsbiotopen som kan sparas/skapas i urbana grönstrukturen.	<p>Bevara och skapa lämpliga boplatser.</p> <p>Spara och nyplantera buskar.</p>
GRÖNFINK (EN)	Grönfink har också mest observerat omkring bebyggelsen i södra delen av området. Vid alla tre scenarier tas artens befintliga livsmiljö inte i anspråk. Arten är starkt hotad på grund av en sjukdom, men är vanlig förekommande med stark lokal population. Vid	<p>Spara och nyplantera träd och buskar.</p>

	utveckling av bebyggelseområdena i de olika scenarierna kan fler livsmiljöer för arten skapas genom plantering av träd samt bärande träd och buskar.	
KRÅKA (NT)	Genom att planerna tar en del av skogsmark i anspråk kommer livsmiljö för kråka försvinna. Arten bygger sina bon i höga träd, inget boträd has observerats under inventeringen. Kråka är väl anpassade till urbana miljöer och lämpliga livsmiljöer finns i närheten till exempel vid skogsdungen strax norr om planområdet, Råstasjön, Lötsjön och i Igelbäckens naturreservat. Planområdet är lämplig för födosök, även vid maximiscenariot. Sparandet och nyplantering av träd gynnar arten.	Spara och nyplantera träd.
NÄKTERGAL (50%)	Näktergalens livsmiljö finns i buskrika miljöerna helst i/nära fuktiga områden. Videbuskmiljöerna i området där näktergalen observerade kommer tas i anspråk vid alla tre scenarier. Dock finns goda möjligheter att återskapa dessa buskmiljöerna.	Spara och återskapa buskmiljöer i anslutning till vattenmiljöer.
RÖDVIINGETRAST (NT)	Observerades i trivallövskogen i östra delen av området. Genom att planerna tar en del av skogsmark i anspråk kommer möjlig livsmiljö för rödvingetrast att försvinna. Potentiell häckningsbiotop finns i närheten vid till exempel Råstasjön, Lötsjön och Igelbäckens naturreservat. Området kan därmed ha en viktig funktion för spridning, samt födosök för arten.	Spara och nyplantera träd.
STARE (VU, 50%)	Stare häckar i skogsområdet strax norr om planområdet. Detta häckningsområde tas inte i anspråk vid alla tre scenarier. Stare födosöker på gräsmarker inom cirka en kilometer från boplatser. Vid maximiscenariot minskar tillgången till födosöksområdet genom att stora delar av nuvarande betesmarker tas i anspråk. Gräsytor i urbana grönstrukturen kan också fungera för födosök och dessa ytor bör sparas och nyskapas samt att undvika asfaltera mer ytor än nödvändig. Holkar kan sättas upp i området för att öka tillgången till boplatser. Arten häckar i kolonier vilket gör att fler holkar kan placeras på samma plats.	Spara och nyplantera träd. Sätt upp holkar. Spara och skapa gräsytor. Undvik asfaltera mer ytor än nödvändig.
SVARTVIT FLUGSNAPPARE (NT)	Svartvit flugsnappare har observerat i glesa trivallövskogen. I alla fall en stor del av detta skogsområde kommer att tas i anspråk vid alla tre scenarier och därmed kommer lämplig livsmiljö för arter försvinna. Potentiell lämplig livsmiljö för arten finns i närheten vid Råstasjön, Lötsjön och Igelbäckens naturreservat till exempel. Arter har nytta av planområdet för spridning mellan olika livsmiljöområden och gynnas av träd. Lämplig holk för arten kan placeras i kvarstående lövskogsområdena. Grövre lövträd bör sparas för dessa kan bli lämpliga naturliga boträd i framtiden.	Spara och nyplantera träd. Spara särskilt grövre träd och träd med håligheter. Sätt upp holkar.
TOFSVIPA (VU)	Lämplig häcknings- och födosöksmiljö för tofsvipa finns i betesmarkerna. Livsmiljön tas något i anspråk vid minimi- och medianscenariot och en ökad störning av ökad mänsklig aktivitet kan försämra häckningsmiljö ytterligare för arten. Vid maximiscenariot kommer stora delar av betesmarkerna, och därmed livsmiljö för tofsvipa, tas i anspråk och områdets karaktär förändras betydligt. Eftersom arten är starkt knutna till betesmarker och andra jordbruksmarker kommer lämplig häckningsmiljö för tofsvipa inte finnas kvar vid maximiscenariot samt kommer det vara svårt för arten att hitta andra lämpliga häckningsbiotoper i närheten. Eventuellt finns lämpliga livsmiljöer för tofsvipa att finnas närmast i Igelbäckens naturreservat.	Spara så stora arealer betesmark som möjligt. Se över störning i området och möjlighet att minska detta.

TORNSEGLARE (EN, 50%)

Arten begränsas i Sverige mest av tillgång till lämpliga boplatser (håligheter i byggnader i urbana miljöer). Befintlig livsmiljö för arten tas inte i anspråk vid alla tre scenarier. Nya byggnader kan eventuellt skapas lämpliga boplatser. Eller kan tornseglarholkar placeras på befintliga och nya byggnader för att öka tillgången till boplatser. Födosök görs högt i lufrummet och påverkas således inte av markanvändning. Naturmark som producerar många insekter ökar dock födotillgången.

Spara och skapa boplatser i bebyggelser.

Sätt upp holkar.

Referenser

- Naturvårdsverket (2009). *Handbok för artskyddsförordningen*. Del 1 och 2. Handbok 2009:2 och 2009:3. ISBN 978-91-620-0160-5 och 978-91-620-0161-2.
- Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen. (2022). *Naturvårdsverket och Skogsstyrelsens gemensamma tolkning av förändringarna i 4 § artskyddsförordningen om fridlysning av fåglar i samband med skogsbruk*. Naturvårdsverket Nv-04718-22, Skogsstyrelsen 2022/1756.
- Ottonson, U., Ottvall, R., Elmberg, J., med flera. (2012). *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst*. SOF, Halmstad.
- SLU Artdatabanken (2020). *Rödlistade arter i Sverige 2020*. SLU, Uppsala.
- Svensson, L., Mullarney, K. och Zetterström, D. (2009). *Fågelguiden. Europas och Medelhavsområdets fåglar i fält*. Andra upplagen. Bonniers Fakta.
- SLU Artdatabanken. *Artfakta*. [<https://artfakta.se/artbestamning>]
- WSP (2022). *Miljökonsekvensbeskrivning. Planprogram för Råsta-Örvallen*.